Gunnel Atterfelt

En intervju av Sofia Lindgren

28 augusti 2008

Intervju 107

Från matematikmaskin till IT

Denna intervju har genomförts inom ramen för projektet Från matematikmaskin till IT som är ett samarbete mellan Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria vid KTH, Dataföreningen i Sverige och Tekniska museet finansierat av Riksbankens Jubileumsfond och Stiftelsen Marcus & Amalia Wallenbergs minnesfond. Originalinspelning och transkript finns tillgängliga på Tekniska museet i Stockholm. Intervjun bör refereras på följande sätt:

Gunnel Atterfelt, intervju från 2008 av Sofia Lindgren, Stockholm.

Nyckelord: bibliotek, bibliotekarier, BTJ, BUMS, folkbibliotek, Göteborgs stadsbibliotek, rationalisering, streckkoder, Torslanda bibliotek, utlåningssystem, VAC.

Abstract

This interview with Gunnel Atterfelt took place at Götebrogs stadsbibliotek [Gothenburg Public Library] on 28 August 2008. The main objective of the interview was to illuminate the introduction of a computer based system in a library and the experiences from a librarian who worked with this process. Gunnel Atterfelt studied English and Geography and went to Library School in the late 1960s. In the beginning of the 1970s she applied for a job position as organiser of the computerisation at Torslanda Public Library. Torslanda Public Library was the first public library in Sweden to undergo computerisation of the circulation system with the BUMS system that was developed by BTJ in 1972 (BTJ is supplier of material to the public libraries in Sweden). Atterfelt thus worked closely with the implementation of the system and experienced the challenges of a readymade system that was to be fitted into the actual environment it was created for. Atterfelt describes the experiences of the glitches between theory and practice with this system. Atterfelt also explains that she had not really been in contact with computers up until then and that computerisation was never discussed during her studies at Library School. After Torslanda Public Library was computerised Atterfelt continued to work with the computerisation of the Public Library in Gothenburg which had a far larger collection than Torslanda. In the interview Atterfelt describes the work and routines and the changes in this. Also she recounts the atmosphere and the attitudes among the librarians concerning computers and computerisation and for example the debate about personal integrity that took place.

Informant: Gunnel Atterfelt
Intervjuare: Sofia Lindgren
Tid: 28 augusti 2008
Plats: Göteborgs stadsbibliotek

Sofia Lindgren: För bandspelarens skull ska jag säga att det är den 28:e augusti 2008 och jag, Sofia Lindgren sitter här med Gunnel Atterfelt på Göteborgs stadsbibliotek. Och hon ska berätta om implementeringen av BUMS som skedde i början av 70-talet på Torslanda-filialen, bland annat. Men innan vi börjar prata om det tänkte jag att vi ska gå tillbaka och titta på din bakgrund lite grann. Så om du börjar berätta vart du är född och uppvuxen, och när du är född?

Gunnel Atterfelt: Jag är född här i Göteborg 1929. Mina föräldrar var Sven och Hanna Atterfelt. Min pappa Sven, han var född 1895, och sedan tog han studenten 1914 här i Göteborg på Hvidfeldtska, och så utbildades han på Handelshögskolan i Stockholm. Där tror jag att han blev klar 1917. Och sen var han väl ute och jobbade, bland annat jobbade han på Wilsons speditionsföretag här i Göteborg, där träffade han min mamma.

Sofia Lindgren: Arbetade hon där?

Gunnel Atterfelt: Ja, just det. Sen startade han en konfektionsaffär här, Atterfelts damkonfektion. Likaså en fabrik för tillverkning utav kläder, kappor, klänningar och så. Jag har egentligen levt alltså i Göteborg under hela min uppväxt. Själv tog jag studenten 1948, på Samskolan.

Sofia Lindgren: Vad läste du för inriktning?

Gunnel Atterfelt: Jag läste latinlinjen. Det fanns inte så många linjer att välja på, det var latin- och reallinje, inget mer. Och inga uppdelningar i speciella ämnen utan allting det var ju bestämt. Jag tror man möjligen kunde välja om hur mycket språk man ville läsa, men i stort sett var det fasta kurser så att säga. Ja, vad ska jag säga mera om det då?

Sofia Lindgren: Vad hade du för fritidsintressen?

Gunnel Atterfelt: Ja, jag har varit lite praktiskt lagd, tycker jag. Jag har faktiskt ända sen min skoltid tyckt det var roligt och väva. Och sen på den tiden, så där väldigt mycket fritidsintressen hade jag kanske inte, men sen var jag och spelade golf, men det gjorde jag ju bra mycket senare så att säga. Jag har inte varit så där jättesportig typ.

Sofia Lindgren: Hade du något tekniskt intresse, när du var i de här tidiga åren?

Gunnel Atterfelt: Vad ska jag svara på det. Jag har varit ganska, jag brukade kunna klura ut saker, men jag var inte på några kurser. Jag fotograferade en hel del, för all del. Det tyckte jag var roligt. Och när färgfotograferingen kom försökte jag lära mig hur man skulle framkalla och göra sånt hemma, men det var för komplicerat. Jag förstorade och framkallade svartvitt, det var lite enklare, det kunde jag göra. Det var väl i stort sett det jag sysslade med.

Sofia Lindgren: Läste du vidare på biblioteksskola?

Gunnel Atterfelt: Det gjorde jag, men inte förrän senare, för efter studenten så gick jag först på Handelsinstitutet här i Göteborg. Jag har haft flera yrken i mitt liv än att vara bibliotekarie, så att säga. Jag arbetade alltså under ganska många år nere i min fars affär. Så jag tog inte … den kursen för bibliotekarier, det blev ju så småningom när jag fick lust att läsa vidare. -66, -67 tror jag det var som jag gick biblioteksskolan. Så började jag på Göteborgs stadsbibliotek -67, tror jag det var.

Sofia Lindgren: Hade du läst på universitetet då innan?

Gunnel Atterfelt: Ja, det hade jag gjort då.

Sofia Lindgren: Vad hade du läst för ämnen då?

Gunnel Atterfelt: Ja, då hade jag läst engelska som huvudämne. Jag hade planer på att, jag läste också geografi, för det tyckte jag var ett intressant ämne. Och därför så hade jag ett tag tänkt att jag skulle bli lärare, men sen plockade de bort geografin i skolorna, så att det var liksom inget eget ämne utan det var nån underkurs, det kom in lite vid sidan av. Då hade jag ingen riktig lärarexamen, för ett tag funderade jag på om jag skulle bli lärare, men det gav jag på båten för att jag hade hållt på att läsa så länge tyckte jag. Så att då ville jag få ett yrke så att säga, då bestämde jag mig för att bli bibliotekarie.

Sofia Lindgren: Var det några personer i din omgivning som du inspirerades av till att bli bibliotekarie? Eller vad tror du att det var som gjorde att du sökte dig dit?

Gunnel Atterfelt: Jag trodde att det skulle … Nej, jag hade ingen som jag kände som var bibliotekarie, det hade jag inte. Men jag trodde ändå att det var ett intressant för yrke för att jag läste mycket, och ja … jag kan inte riktigt förklara det, men jag trodde att det skulle vara ett intressant ämne så att säga. Man träffar mycket folk och så på bibliotek, vilket jag också tyckte skulle vara roligt, och hjälpa till på det viset. Så det var ett öppet yrke med många olika människor. Samtidigt som jag tyckte det var roligt med böcker. Men nåt annat hade jag inte. Men som sagt, efter min eventuella lärarkarriär som jag hade tänkt mig gick upp i rök kan man säga, och jag ville inte då hålla på och läsa mera. Då blev det så.

Sofia Lindgren: Tänkte du dig att du skulle välja folkbibliotek eller forskningsbibliotek när du började på biblioteksskolan, eller kändes …

Gunnel Atterfelt: Nej, för biblioteksskolan så var det ju egentligen för folkbibliotek man utbildade sig. Det sas visserligen att man skulle kunna gå till forskningssidan men forskningssidan de hade inte samma typ av utbildning, utan det var mera som det jag såg på den här andra intervjun[1], man utbildades på det bibliotek där man hamnade så att säga. Man skulle väl ha akademisk examen, men det funderade jag faktiskt inte på.

Sofia Lindgren: Nej.

Gunnel Atterfelt: Nej, det var folkbibliotek.

Sofia Lindgren: Och efter biblioteksskolan, eller vi kanske kan prata om när du var på biblioteksskolan. För det var väl så att man fick göra praktik?

[1] Intervju från 2007 med Marie-Louise Bachman av Anna Orrghen.

Gunnel Atterfelt: Ja, det gjorde man. Man gick först ett år som de kallade FKI-kursen som skedde i statens regi. Jag skrev upp det för jag tänkte på det, det hette Korrespondensexamen för aspiranter till Statens biblioteksskola [skratt]. Ja, det hette det. Och sen så var det alltså Kungliga skolöverstyrelsens biblioteksskola. Där gick jag -67, då. Och efter när den var klar, så sökte jag till Göteborg, det var min hemstad, jag ville gärna dit.

Sofia Lindgren: Var det lätt att få jobb?

Gunnel Atterfelt: Ja, de som sökte hit fick jobb. Jag tror inte att det var någon som sökte hit som inte fick jobb. Men det var väl inte nåt överflöd av platser. Då var det Sigurd Möhlenbrock som var stadsbibliotekarie på den tiden. Han var en väldigt driftig person och under hans tid så öppnades väldigt många nya filialer i Göteborg. Han blev stadsbibliotekarie, tror jag, efter kriget när det blev lite bättre ekonomi i stan. Dessförinnan, och med kriget som pågick så tror jag inte det kom så väldigt mycket nya bibliotek så att säga. Men under hans tid kom det många nya bibliotek. Alla de i öster, de biblioteken, Angered, de kom senare och Lövgärdet och Gårdsten.

Sofia Lindgren: Var det mycket han då, som såg till att de startades alltså?

Gunnel Atterfelt: Ja, han var en driftig person, så ja visst. Och han hade väl stadens fäder, om jag kan säga så, han hade deras öra.

Sofia Lindgren: Så på så vis fick han medel?

Gunnel Atterfelt: Han lyckades bra. Ja, han fick igenom mycket. Det blev svårare ekonomiska tider, riktigt bra kan man inte säga att det har varit under nån väldigt lång tid utan det kom alltid tider när det skulle sparas och så vidare. Och när vi började med datasystemet, så var det för att det skulle bli billigare. Man skulle dra ner på kostnaderna, och då ville man pröva och se om man kunde få nån hjälp med datorer.

Sofia Lindgren: Var det främst det som man gav som argument, skulle du säga? Att det var en kostnadsfråga?

Gunnel Atterfelt: Ja. Det uttalades så tydligt. Ja, det gjorde det, alla visste ju om det. Men på den tiden så hade inte personalen nånting egentligen och säga till om i sådana frågor. För det var biblioteksnämnden och stadsbibliotekarien, och de han utsåg, och han hade hjälp utav ekonomichefen som var Lars Malmberg på den tiden. Och tillsammans i nämnden bestämdes, ja, allt om bibliotekssystemet i Göteborg egentligen. Men det gällde också att ha en intresserad stadsbibliotekarie som, som var lite drivande och det var han. Och javisst, det är inte fel att spara om man kan. De hade räknat ut att man skulle kunna spara mycket personal på detta sättet. Främst genom att man slapp detta eviga katalogarbete, och likaså om vi skulle behålla möjligheten för allmänheten att göra reservationer och leta rätt på böcker, så behövde man hjälp på den sidan också med att fånga upp dem. För det var väldigt arbetskrävande och tog lång tid. Ja kortstoppningen tog en evigt lång tid.

Sofia Lindgren: Förlåt vad hette det, kort- ?

Gunnel Atterfelt: Kortstoppningen.

Sofia Lindgren: Kortstoppningen?

Gunnel Atterfelt: Jag talar bestämt otydligt, ja.

Sofia Lindgren: Vad innebär kortstoppningen?

Gunnel Atterfelt: Vi hade på varje bok en liten bunt med kort som skulle stoppas på olika ställen i katalogerna, och det fanns en alfabetisk katalog och en systematisk katalog. Och så fanns det en jättekatalog som tog en fjärdedel av hela inköpsavdelningens yta i anspråk, som man hade nån sorts gemensam katalog för hela stan.

Sofia Lindgren: För alla [folk]bibliotek som fanns i Göteborg omnejd?

Gunnel Atterfelt: I Göteborg, ja. Och det fick det tjusiga namnet Lektrievern, för det var en oerhörd massa lådor så att de, de kunde köra den så att den vandrade upp och ner. Du vet kanske de här magasinshyllorna som man kan knö ihop på olika sätt och packa …

Sofia Lindgren: Förskjuta.

Gunnel Atterfelt: Ja, och det kunde man med dessa lådor också, men de gick i höjdled. Så de rullade runt på det här sättet.

Sofia Lindgren: Så man hade ändå en slags central katalog för alla små bibliotek?

Gunnel Atterfelt: Ja, det hade man. Och eftersom man inte visste var böckerna fanns ute på biblioteken på den tiden, man visste bara sitt eget biblioteks böcker, så om man skulle göra en reservation, så kunde man i viss mån gissa också. Men i den mån man inte kunde det, man ville ha lite mera bestämda besked om var böckerna fanns, så fick man ringa till dem som betjänade Lektrievern. Det satt ju alltid någon där. Men, det fick man bara göra under vissa tider, för de skulle också stoppa alla dessa mängder med kort. Det var ett visst hinder alltså, och du fick bara fråga på tre i stöten eller nånting sånt där. Det var lite hindersamt, rent ut sagt. Om man alltså skulle beställa in böcker från andra bibliotek i stan, så var det den vägen man fick gå.

Sofia Lindgren: Okej. Men då gick det ändå och beställa in böcker från andra ställen, så att säga?

Gunnel Atterfelt: Ja.

Sofia Lindgren: Vet du hur det fungerade på andra platser, om man skulle ta Malmö kanske som exempel som ändå lär väl ha haft …

Gunnel Atterfelt: Det vet jag inte, de hade säker nån central katalog också, för i annat fall så går det inte att fixa.

Sofia Lindgren: Nej.

Gunnel Atterfelt: Men hur den var utformad, det var när vi fick det här åbäket, det tror jag vi fick när detta huset byggdes, alltså. Vad kunde det ha varit, när kom det till? Jag kommer inte riktigt ihåg, kan det ha vart -68 eller nånting sånt som det öppnades. Men då kom den Lektrivern till. Dessförinnan så var det nog vanliga kortlådor man fick köra, då tog det en väldigt stor plats, så att säga. Det här Lektrivern var alltså en minskning

utav golvyta som behövdes, och ändå fungerade. Det var alltså kort. Man kommer tillbaka till inköp, hur vi bär oss åt när vi köper in. Och det gjordes så att alla biblioteken i stan skickade in listor på de böcker som man önskade beställa, köpa in alltså. Det sammanställdes på inköpsavdelningen på kort som skickades ner till Bibliotekstjänst. Och så småningom så levererades allas böcker hit till huvudbiblioteket och efter de här korten så fördelades de då ut till filialerna. Så det var ett lite långsamt system det också.

Sofia Lindgren: Måste tagit flera veckor. I anspråk, alltså.

Gunnel Atterfelt: Vi hade ju flera bilar, tror jag, som åkte runt i stan med bokleveranser emellan biblioteken och beställningar, och likaså fick man lämna igen böcker på vilket ställe som man ville. Dock inte på bokbussarna, för de hade inte plats för det. Men du kunde låna en bok där och lämna igen den där du bodde, i Majorna eller var som, alltså. Och så fraktade vi, varje dag kom det alltså leveranser med böcker, det kördes jämt runt i hela stan. Lämnades böcker.

Sofia Lindgren: Om vi går tillbaka till det här med rationaliseringsåtgärderna eller vad man ska kalla det här med de kostnadseffektiva tankegångarna kring att datorisera biblioteket.

Gunnel Atterfelt: Ja.

Sofia Lindgren: Känner du till nånting om beslutsgången, hur den då hade sett ut? Var Göteborgs stadsbibliotek, tidigt ute och arbetade med Bibliotekstjänst gällande den här datoriseringen? Eller ungefär …

Gunnel Atterfelt: Ja, det var vi säkert, vi var de som startade först, men vi blev inte färdiga först.

Sofia Lindgren: Nej.

Gunnel Atterfelt: Utan det blev Höganäs tror jag. Men de är ett mycket mindre bibliotekssystem. Jag vet faktiskt inte hur det var, hur mycket de hade det med filialerna och så, men det var ju ett litet bibliotek jämfört med Göteborgs stadsbibliotek. Så att vi började först, och då började vi ute på Torslanda, och därefter kom Lövgärdet som var ett av de nya biblioteken då också. Och då, då var det liksom lite lättare, när det var bara nya böcker som skulle ha etiketter i sig.

Sofia Lindgren: Man började med de nyanlända, alltså?

Gunnel Atterfelt: Ja, ja. Och jag menar, då behövde man inte stänga något bibliotek för att sätta i etiketter och så, utan i och med att biblioteket var nytt så gjorde man det innan biblioteket öppnade.

Sofia Lindgren: Var din tjänst, den du sökte då för Torslandafilialen, för det var väl så att du sökte en specifik tjänst?

Gunnel Atterfelt: Ja, det var då. Då var …

Sofia Lindgren: Var den utformad så att det stod nånting om att det skulle ske ett datoriseringsprojekt?

Gunnel Atterfelt: Ja, det var det. Det var det. Jag visste att det skulle bli datorer där, jag tyckte det var roligt alltså.

Sofia Lindgren: Hade du kommit i kontakt med datorer tidigare på nåt sätt?

Gunnel Atterfelt: Nej, det hade jag inte.

Sofia Lindgren: Hade du läst om datorer på nåt sätt?

Gunnel Atterfelt: Ingenting. Nej, jag hade utbildningen ifrån biblioteksskolan då, och ingenting mer. Och där var det ju inte något snack om datorer. När jag gick där då fanns det inte såna tankar alltså om datorisering av bibliotek. I början så var det där ett väldigt motstånd mot datorisering faktiskt, personalen ville inte ha det. Allting var fel. Och det höll på, det höll på länge alltså med ett passivt motstånd. Det var det att man inte kunde göra så mycket åt det för man var inte med och bestämde på den tiden. Det var alltså nämnden och stadsbibliotekarien som kom upp med idéerna och det diskuterades på nämnden. De bestämde sen att det skulle göras ett test över hur det kunde fungera. Och då var Torslanda bibliotek först, och dit sökte jag, jag tyckte det var spännande trots allt.

Sofia Lindgren: Vad tror du att det var som gjorde att du var nyfiken på datorer?

Gunnel Atterfelt: Jag har alltid varit lite … du frågade mig förut om jag var teknisk, men jag har nog kanske varit tekniskt intresserad men jag har inte sysslat så mycket med det, jag har inte varit så att jag har varit ute och mekat med bilar. Eller jo, det gjorde jag förresten litegranna, för jag blev ju bilkårist, och då härjade jag. Då fick man greja med bilar och så lite grann. Ja, det var också roligt, jag har alltid tyckt att det har varit lite kul med såna saker, men jag är inte utbildad på något sätt för det.

Sofia Lindgren: Var det många som sökte den här tjänsten då?

Gunnel Atterfelt: Det vet inte jag. Det tror jag inte. Jag kan inte säga hur många som var det, men det kan ha varit att många inte alls ville veta av det här med datorer, så det kanske inte var så många. Nej, jag vet faktiskt inte det, jag kommer inte ihåg det, om det var så många som sökte samtidigt.

Sofia Lindgren: Minns du om du fick möjlighet att förbereda dig för tjänsten på nåt vis, genom att ta del av litteratur eller artiklar eller nånting om datorer?

Gunnel Atterfelt: Ingenting gjorde jag. Nej, nej men det fanns inte. Det fanns inte det, så det kunde jag inte. Jag träffande de på BTJ, men då var det redan bestämt alltså. Där …

Sofia Lindgren: Var systemet redan klart då, när du kom in i bilden så att säga? Eller fick du vara med …

Gunnel Atterfelt: Ja deras idéer. Det här med streckkodsetiketterna, det tror jag att stadsbibliotekarien och Lars Malmberg tillsammans med BTJ, de hade nog varit i England och tittat på någonting där, men jag är osäker på det. Och sett de här streckkoderna. BTJ hade ju räknat ut om hur de skulle göra med numreringen av böckerna så att det blev på nåt vettigt sätt, så man fick tillbaka … Jag tror att det var tretton siffror, det var

ganska långt, ja du kan väl gå ner och räkna på det där nere [i biblioteket], men de två sista var några kontrolltecken, de var bokstäver ibland. De var kontrolltecken. Och sen var det de fyra bakifrån räknat då, de var exemplarnummer, och sedan de som blev kvar där, hur många det nu är, sju nånting kanske. Jag kommer inte ihåg, det var alltså bokens nummer. Själva titelns nummer var det. Och det innebar alltså att BTJ kunde på det numret egentligen utan några krångel, sälja 9 999 exemplar utav den titeln, men de sålde inte så många. I regel inte. Sen så vet jag att skulle de ha gjort det på någon [bok] då fick man lägga två nummer på den boken.

Sofia Lindgren: Att man la till …

Gunnel Atterfelt: På den titeln ja, i så fall. Men jag har aldrig hört talas om att det nånsin behövdes.

Sofia Lindgren: Nej. Men vad var det du möttes av då, när du kom till BTJ för att prata om det här systemet eller få en inblick i det? Presenterade man idéerna eller började man …

Gunnel Atterfelt: Nej, det förklarade hur det skulle gå till. Och hur vi skulle göra med och få dit etiketter. De var inte så vackra på den tiden, utan vi hade egentligen bara numret som stod, tror jag. Det var senare som vi fick de finare etiketterna där det stod titel och signum på och så vidare. Nej, vi fick alltså rullar med etiketter som vi klistrade i böckerna. Jag minns inte riktigt hur det gick till, hur vi fick ihop titlarna så att säga, men en hel del utav de böckerna vi fick var nya, och det var BTJ som levererade dem. Så de kom till de nya biblioteken med etiketter i. Sen blev det en del böcker som vi fick sätta etiketter i själva också. Jag minns faktiskt uppdateringen ifrån Lövgärdet lite bättre. Därför att där fanns då katalog med Torslandas bokbestånd i. Så då kunde de få låna vår katalog, eller fick ett exemplar av vår katalog, och i den mån de hade böcker som de inte hade fått etiketter i, så kunde de ju leta i vår katalog först. Vi hade samma nummer och så vidare.

Sofia Lindgren: Så då kunde man göra en beställning utifrån det?

Gunnel Atterfelt: Ja. Men vi hade en del trassel i början. Därför att vi fick en del titlar, där nummerkontrollen missades, men BTJ satte alltså etiketterna, i viss utsträckning. Och då hade de satt nya nummer på en viss titel till exempel. Och det hade vi en del trassel med det innan det felaktiga namnet så småningom blev rättat. Det var inte så lätt att slå i katalogen om man upptäckte att samma titel hade flera nummer. Då funkade reservationer sämre på det sättet. Men det tillhörde väl barnsjukdomarna som blev, så att säga. Ja, det var ett stort jobb, men jag tror vi slapp faktiskt det här du frågade hur många, jag sa hur många katalogkort vi stoppade. Det fanns väl inte så många på skönlitteraturen, det var väl kanske för det mesta bara ett alfabetiskt och ett systematiskt kort. När det gällde facklitteraturen så kunde ju en bok behandla många olika ämnen och fick alltså fullt med olika signaturer. Kunde vara en tre, fyra stycken i botten som då skulle placeras in på olika ställen i den systematiska katalogen. Jag vet inte om du vet hur gamla kort såg ut?

Sofia Lindgren: Jo.

Gunnel Atterfelt: För där kunde du se huvudsignum, eller där boken var placerad på hylla stod överst, men så står det en radda signaturer inunder. Och på alla de ställena skulle de korten petas in. Sedan hade man också skrivit på det som vi kallade för huvud-

kortet då hur många exemplar man hade. Där skulle man också så fort en bok skulle gallras, så skulle man ha upp kortet och stryka ner antalet. För det var en tidigare rationalisering som gjordes här i Göteborg, att de strök alla exemplarnummer, för från början på kortet så hade ju varje exemplar ett nummer skrivet för hand och då så skulle man stryka rätt nummer. Och det gjorde det ännu besvärligare när det skulle ske för hand. De sa det får vi sluta med, så vi bara stryker ett exemplar. Och det var väl också en anledning till att det här med etiketter inte riktigt stämde, vi visste inte vilket exemplar som var kvar.

Sofia Lindgren: Exakt det som …

Gunnel Atterfelt: Nej, vi visste inte det. Vi strök ett exemplar. Och optimister som folk är, alltså ja, de är ju väldigt duktiga, men de strök det äldsta och det stämde inte sen. Klart att det inte stämde. Så det fick vi sota för vid själva etikettklistringen. För då fick vi alltså både böcker över som vi inte hade etiketter till, och tvärsom. Vi hade alltså etiketter över. Inga böcker. De matchade inte varandra. Det var ett efterarbete som sen tog lång tid att rätta till. Men det var inte så farligt ute på Torslanda, för där var det nytt som jag sa. Det var ett litet bibliotek, så där hade vi inte de bekymrena. Men när vi sen …

Sofia Lindgren: Hur blev det sen, när ni kom in …

Gunnel Atterfelt: När vi sen skulle fortsätta, för vi hade dock så stora fördelar ute på Torslanda att det bestämdes att vi skulle fortsätta med resten av systemet för hela Göteborgs stadsbibliotek skulle gå över.

Sofia Lindgren: Var Torslanda en slags provplats för att se att det faktiskt gick att genomföra?

Gunnel Atterfelt: Ja, det var det. De skulle se att tekniken fungerade. Och det gjorde den.

Sofia Lindgren: Så nästa steg var alltså Göteborgs stadsbibliotek?

Gunnel Atterfelt: Ja, det bestämdes sen att vi skulle gå vidare. Och där var det diskussioner om hur man skulle fortsätta, men …

Sofia Lindgren: För det här måste ju ha blivit annorlunda då, kanske större skala?

Gunnel Atterfelt: Ja men visst. Och hur skulle vi bära oss åt att få etiketter i Göteborgs stadsbibliotek? Men vi bestämde efter diskussioner då att vi skulle börja med huvudbiblioteket, för där uppfattade vi att vi hade den bästa katalogen. De hade lagt ner väldigt mycket jobb på respektive facksals systematiska katalog. För det var så att varje facksal hade sin systematiska katalog, men det fanns bara en alfabetisk katalog i huset för allmänheten. Den stod i facksal åtta. Men de har döpt om facksalarna nu så det kvittar, egentligen. Nej, så vi tog den ena facksalen efter den andra. Vi tog kataloglådorna och skickade ner dem till BTJ.

Sofia Lindgren: På vilket sätt var deras katalogisering väldigt genomtänkt, eller vad man ska säga?

Gunnel Atterfelt: Nej, jag pratar inte om katalogiseringen, för den var samma för hela systemet, men de ansågs ha skött sina kataloger väldigt bra.

Sofia Lindgren: Alltså, man hade haft dem uppdaterades alltså mera? Exemplar och

Gunnel Atterfelt: Nej, inte exemplar. Exemplar fanns inte nånstans i hela … Talar vi förbi varandra, eller? Exemplarnummer fanns inte i Göteborg över huvud taget längre, endast antalet exemplar antecknades.

Sofia Lindgren: Nej, okej.

Gunnel Atterfelt: Ja, de hade väl haft kanske mera personal och mera tid och sköta katalogerna. Jag vet inte riktigt det, men det ansågs att deras kataloger var bäst. Och vi skulle inte härja med nån alfabetisk katalog, för där hade vi inte skrivit på antalet exemplar, utan det skedde i den systematiska katalogen, det var där det stod hur mycket exemplar som skulle finnas. Och alltså så stängde vi den ena facksalen efter den andra, och skickade ner till BTJ. För de hade inte heller nummer på det äldre beståndet, så vi kunde inte leta nånstans nere på BTJ, och vi kunde inte leta i BTJ:s kataloger. Utan BTJ fick göra det jobbet [att sätta nummer]. De tog alltså katalogen och såg hur mycket exemplar det var och tillverkade etiketter efter det. När de etiketterna kom, då stängdes den facksalen under en viss tid. Och alla böcker som stod kvar på hyllorna skulle ha sina etiketter då. Det var då vi upptäckte, började förstå att det stämmer inte riktigt det här, för att vi fick etiketter över. Ja, att vi skulle få etiketter över var inte så konstigt eftersom en stor del av bokbeståndet ständigt är utlånat. Men vi hade trott kanske att det skulle träffa lite bättre än vad det gjorde på de böckerna som faktiskt stod på hyllorna. Ja, jag kommer inte ihåg hur länge vi var stängda, det var nog åtminstone en vecka, kanske längre. Jag minns inte tiden hur länge vi var stängda. Och då hade vi mycket folk igång alltså som klistrade etiketterna under den korta tiden. Sen fick vi plocka bort alla böckerna som vi inte hade etiketter i och ställa undan dem, för att senare ta fram etiketter. Ja, det var lite jobbigare det. Men samtidigt så sedan när vi öppnade facksalen igen så skulle alla de böckerna utan etiketter plockas undan. Vi fick ordna med utrymmen här, tror vi var ner i magasinet helt enkelt. Alla böcker som återlämnades var vi tvungna att ha etiketter i, innan de kom upp på hyllorna igen. Där hade vi också en … kommer inte ihåg, kan ha varit en fem, sex personer där nere som stod och klistrade etiketter hela tiden på allt, och så gick det upp till hyllorna igen. Men vi fick fortfarande en del böcker där vi inte kunde hitta rätta etiketter till dem. Ja, och det var det också, hur vi skulle bära oss åt att få etiketter i dem. Vi försökte beställa, men vi kunde inte se vad som fanns nere hos BTJ heller, det fanns ingen datakatalog som vi kunde slå i. Det fanns det inte.

Sofia Lindgren: Utan ni var tvungna att höra av er till dem gällande specifika titlarna?

Gunnel Atterfelt: Ja, det var vi tvungna, på ett eller annat sätt. Men det hade gått en bra lång tid för då hade hela huvudbiblioteket varit uppdaterat, men så småningom, eftersom vi tog den ena facksalen efter den andra så fick vi mer och mer material som inte vi hade etiketter i. Så den uppgraderingen tog i och för sig lång tid, när det gällde huvudbiblioteket. Ja, det tog lång tid över huvud taget med och klistra etiketter. Men det funkade ändå relativt bra, det låter som det var många böcker, men det var ju många fler. De flesta fick trots allt etiketter, de fick det.

Sofia Lindgren: Men man skickade ner de här katalogerna till BTJ …

Gunnel Atterfelt: Ja, det gjorde vi.

Sofia Lindgren: Lästes de då in till mikro …?

Gunnel Atterfelt: Ja, det gjorde de. Ja visst, så vi kunde få ut mikrofilm på dem alltefter-som. Till att börja med så fick vi inte … vi hade filmer och det var lite jobbigt att rulla de här filmerna. För som jag sa när jag talade med dig tidigare, man fick för sig att man var alltid i fel ända på filmen som man skulle snurra.

Sofia Lindgren: Den här som man vevade fram, alltså?

Gunnel Atterfelt: Ja, om man skulle leta efter nånting speciellt. Så det var lite tjatigt, rent ut sagt. Det var en utav de där sakerna som vi sa att: ”Så här kan man inte ha det, hålla på och rulla på det viset”. Och då kom ju mikrokorten.

Sofia Lindgren: Var det lång tid emellan man bytte system där? Alltså från mikrofilm till mikrokort?

Gunnel Atterfelt: Det är det jag säger, det har sjunkit undan, jag kommer inte riktigt ihåg det. Ja, vi klagade rätt mycket på det här rullandet, men vi hade nog gjort hela stadsbiblio-teket här inne innan vi fick mikrokorten … Jag kan inte säga tiden för det har jag lagt undan, så att säga. Men jag tror vi fick dem relativt, ja, vad ska jag säga. Det är klart att det kanske tog nåt år eller till och med två, jag kommer inte ihåg hörrudu Sofia. Inte för mitt liv kommer jag ihåg hur länge vi höll på med de där, men tjatigt var det. Jag vet det var ju många som klagade på det under tiden med det här rullandet och rullandet. Det fick de nog höra tillräckligt nere på BTJ, innan mikrokorten kom.

Sofia Lindgren: Hur såg katalogiseringsbiten ut under den här tiden då? För det började ju BTJ ta över då …

Gunnel Atterfelt: Nej, men de har alltid katalogiserat. Det är egentligen BTJ:s katalogise-ring som vi har följt, va. Så att det mesta materialet köptes via BTJ, i synnerhet. Tror de mindre filialerna köpte nog sällan någonting som inte kom via BTJ. De fick inte köpa nånting som inte huvudbiblioteket hade köpt. Så att där var det en hårdare koll, de kunde inte …

Sofia Lindgren: I Göteborg, pratar du om nu?

Gunnel Atterfelt: Filialerna kunde inte gå ut i bokhandeln och få för sig att de skulle köpa nån bok som inte fanns på huvudbiblioteket. Det fanns en inköpskommitté som bestämde vilka böcker som skulle få lov och köpas. Det finns böcker som vi ansåg inte skulle finnas på bibliotek. Och där var också olika åsikter, naturligtvis. Somliga tyckte att det skulle man visst ha, men det var inköpskommittén som bestämde. De diskuterade olika böcker då, och de bestämde. Hade de sagt att ”den boken köper vi inte”, så köptes den inte i Göteborg.

Sofia Lindgren: Och den här kommittén satt då centralt här på Göteborgs stadsbiblio-tek?

Gunnel Atterfelt: Ja, det gjorde den. Men den bestod inte enbart av huvudbiblioteks-personal, de hade sina representanter som satt. Den var ganska stor, de samlades regel-bundet.

Sofia Lindgren: Var det personer från de olika filialerna?

Gunnel Atterfelt: Jajemensan, det var det. Visst. Men det är klart att det blev olika åsikter ändå, men det som sas i den kommittén det gällde så att säga. Men det var därför, när vi skickade ner de här katalogerna för att få dem letade nere hos BTJ, det tog trots allt ganska lång tid, och få tillbaks etiketter. Och vi tänkte: ”Ska man skicka ner vartenda biblioteks systematiska katalog på detta sätt, då tar det en evig tid, vi blir aldrig klara.” Eller det kändes så. Vi blir aldrig klara med det där. Därför så funderade vi om det fanns nån annan metod att göra uppgraderingarna utav alla filialernas böcker. Då kom vi på det som vi döpte till Multipel-metoden. Och det var då att vi delade in biblioteken i olika storleksklasser, och tillhörde man de stora så, ja, jag kommer inte ihåg precis proportionerna, då skulle man ha en viss del utav alla etiketter som fanns på huvudbiblioteket. Var man lite mindre så fick man inte fullt så många. Och så vidare. Jag tror att vi tjänade mycket tid på att vi gjorde så. Sen så stämde det naturligtvis inte heller riktigt, men då fanns böckerna så när huvudbiblioteket var klart då hade vi en stor katalog att leta i, där de flesta utav böckerna som fanns på filialerna faktiskt stod där. Då kunde de ju beställa etiketter där. Det var ju lättare, beställa: ”Vi ska ha si och så de här numrena”, och så hur många exemplar de skulle ha. Men det är klart att då fick de ju ute på varje filial titta över resterande böcker som de saknade etiketter till. Det fick de beställa på det viset.

Sofia Lindgren: Men huvuddelen av mängden kunde man ändå få?

Gunnel Atterfelt: Jo, och sen så flyttade vi ju rullarna med etiketter allt eftersom den ena filialen blev klar. Det kunde vara så att de fick fler och fler etiketter kan man säga, för att vi slängde inte de etiketterna som blev över medsamma, om du förstår. Utan de kunde man flytta till nästa filial, och de kunde ta dem. Det var ju faktiskt så tursamt att då kunde de plocka från flera biblioteks etikettrullar. Då fick man lite fler böcker etiketterade. Men det är klart att överallt gällde det här med att man inte visste vilken bok man hade slängt, när man hade kasserat en bok.

Sofia Lindgren: Hur såg det här arbetet ut då, när ni som liksom ingick i det här arbetet … hur upplever du liksom samarbetet med BTJ och deras idéer, hur de liksom implementeras i praktiken?

Gunnel Atterfelt: Ja det fungerade nog riktigt hyfsat, tycker jag. Jag menar BTJ var väldigt intresserade av att Göteborg skulle fungera, eftersom de skulle intressera andra bibliotek för systemet också.

Sofia Lindgren: Det var viktigt att få det som ett gott exempel?

Gunnel Atterfelt: Jag upplevde att vi hade ett bra samarbete med BTJ, och att de har varit hjälpsamma och så vidare. Och det är klart, de fick sätta till massor med personal för att leta våra kataloger, de kunde inte få lov att hålla på och leta på hur länge som helst innan vi fick etiketter. Jag minns inte tidsintervallena längre Sofia, det gör jag inte, så det är ingen idé att jag sitter och försöker hitta på nånting.

Sofia Lindgren: Eftersom att ni var, ja, den första filialen där man provade det här, använde man dig då vidare väldigt mycket i arbetet på BTJ för att förklara för de andra biblioteken hur arbetet kunde se ut, och dessutom kanske som en insäljande faktor?

Gunnel Atterfelt: Jag sökte ju till Torslanda, så att säga och var där, det tog ett år alltså innan det var klart att projektet skulle fortsätta. Men sen så blev jag tillfrågad då om jag kunde tänka mig och fortsätta och hålla i resten av biblioteken, och det tyckte jag var jätteroligt. Så visst sa jag ja till det, så då flyttade in till huvudbiblioteket, och så var jag med på alla de diskussioner om hur det skulle göras.

Sofia Lindgren: Var det några …

Gunnel Atterfelt: Både med BTJ och med … ja, det var fortfarande så att det inte var så att man diskuterade så väldigt mycket med annan personal så att säga, om det skulle göras, eller hur. Jag menar den här Multipelmetoden och sånt, den hittade jag på i brist på att ingen annan kom upp med något bättre sätt att göra det på. Så vi körde den. Jag tror att vi tjänade massa tid på det. Sen så tror jag inte att det hade funnits nån perfekt metod, för inte ens där vi letade katalogerna, som här på huvudbiblioteket, så stämde etiketterna och böckerna 100 procent. Det gjorde det inte. Och det, det var väl det som var det jobbiga. I och med att det inte stämde här, så fanns det ingen anledning att tro att det skulle stämma på filialerna heller.

Sofia Lindgren: Nej.

Gunnel Atterfelt: Och därför så tror jag att vi tjänade tid på det här sättet.

Sofia Lindgren: Men efter Göteborg var färdigställt eller vad man ska säga, mer eller mindre, var det så att BTJ använde dig i några sammanhang? Till exempel har de haft såna här BTJ-användarmöten?

Gunnel Atterfelt: Jo, men det hade vi. Det blev ju flera bibliotek, och vi träffades då och då, nere på BTJ. Ja, förresten, vi hade möten här uppe när de kom hit, alla som hade BUMS kom hit, och vi satt och diskuterade olika frågor. Så att det varierade, men visst, vi hade ständigt samarbete med BTJ. BTJ använde också våra bibliotek för att visa andra bibliotek, så det kom besök ibland och tittade: ”Hur funkar det, vad gör ni för nånting?” och så vidare. Så jag tycker vi ständigt hade samarbete med BTJ.

Sofia Lindgren: De här samarbetena också, de involverade ju flera bibliotek så klart, de som började med BUMS-implementeringen.

Gunnel Atterfelt: Ja.

Sofia Lindgren: Blev det att man hade ett ökat samarbete sinsemellan biblioteken då, i och med att man gick igenom kanske samma problem eller utmaningar? Började man samarbeta i nån vidare aspekt? På grund av att man kanske kom mer i kontakt med varandra än vad man hade gjort tidigare?

Gunnel Atterfelt: Ja, vi var i kontakt med det när det gällde datorer och dataproblem och så. Men inte i övrigt, för när det gällde att reservera böcker, för det har vi alltid gjort, fast vi har haft en klumpigare metod, kan man möjligen säga. Det var många utav biblioteken som var små då i början, Staffanstorp var med ibland de första, tror jag, och Höganäs …

Sofia Lindgren: Södertälje.

Gunnel Atterfelt: Lund och Malmö kom så småningom, men jag minns inte riktigt ordningsföljd på dem. Men jag minns, det var flera små bibliotek, och på något sätt så hade de aldrig samma behov som vi hade utav ett datasystem. Så att jag tror att vi, det vill säga jag då, tjatade mer om vad vi ville ha än vad de gjorde. Jag menar, vi ville ha våra krav skötta via BTJ, eller via datorerna.

Sofia Lindgren: Jaha, så ni …

Gunnel Atterfelt: Ja, jag vet inte om jag ska säga nånting om hur det fungerade innan BUMS, bara för att man ska förstå vad det var som föll bort, vad vi slapp att göra efter det vi fick BUMS. Krav, till exempel, där tjänade vi ju också en massa, för förr var det ju så att vi hade kameror under lånebänkarna. När vi skulle låna ut en bok så fick vi lånekortet som vi la på en liten, ja, avdelning på en glasskiva, och så la vi boken ovanpå, och så fotograferades den. Nej, jag glömde att säga att man hade nånting som vi kallade för sticka i, det var några såna där små hårda kort, som låg och var numrerade. Så det fastnade på film, alltså. De korten hade en massa hål i kanten, ”bjim, bjim, bjim” [illusterar hål]. På de små biblioteken fick de sitta med nånting som såg ut som en strumpsticka, och allteftersom de utlånade böckerna kom tillbaka, togs korten ur, och så satt de och sorterade dem, vet du. ”Tjing, tjing, tjing” [illustrerar sortering]. De var så skickliga på det där i och för sig, det gick fort, men de fick ju hålla på länge att sortera, och sortera korten innan det var dags och skicka ut påminnelser och krav. Och då fick de skriva upp för hand vilka nummer som saknades. Sen skulle de gå över och titta på, på filmen, vem det var som hade boken. Sen kunde man skriva ut på maskin då, vi hade särskilda krav och påminnelsekort som löpte i långa led, ja, i långa raddor så att säga, i en vanlig skrivmaskin. Där fick de sitta och skriva det, och skicka ut det. Och ibland så klagade folk på oss för att så småningom hade vi övertidsavgifter om man dröjde för länge. Man hade normal lånetid på tre veckor, och sedan så började det löpa övertidsavgift per vecka och bok. Och då tyckte de att då kunde vi väl ha skickat ut de där påminnelsekorten tidigare. För vi skickade inte ut några påminnelsekort förrän det hade gått ytterligare åtminstone … jag är lite osäker på tiden, men jag tror att det hade gått åtminstone tre veckor till innan vi över huvud taget brydde oss om och kräva [in böcker]. Vi gjorde inte det för vi såg då att efter de första veckorna så ramlade böckerna tillbaka rätt bra i alla fall, utan påminnelsekort. Utan det var när vi upptäckte att de måste vara helt bortglömda de här böckerna. Då skickade vi ut påminnelsekort. Men då hade det alltså redan hunnit bli lite övertidsavgift på de här böckerna. Och det tyckte folk att vi kunde ha skickat ut och påmint om tidigare, men det kunde vi inte göra, det hade blivit alldeles för dyrt, så det gjorde vi inte. Nej. Men då satt de alltså med strumpstickor. På huvudbiblioteket så hade de en annan sorts kort och möjligen även på de tre större regionbiblioteken, ett kort med inte såna här runda hål, de slapp och sitta med strumpstickor, utan där skickades korten bort och sorteringen utav korten och numren gjordes maskinellt, tror jag. Men vi fick tillbaka nummer och vi skulle skriva ut de här påminnelsekorten, och det tog tid det där.

Sofia Lindgren: Ja.

Gunnel Atterfelt: Det gjorde det.

Sofia Lindgren: Det var ju en stor process.

Gunnel Atterfelt: Ja, det var det faktiskt.

Sofia Lindgren: Men då gav ni som förslag då att det skulle kunna datoriseras?

Gunnel Atterfelt: Ja, det var en av de här grejorna som vi tyckte att det skulle vara bra att få. … Vi fick påminnelsekort och listor utskrivna av BTJ så småningom också.

Sofia Lindgren: Kunde ni vara med då och arbeta med hur det skulle utformas?

Gunnel Atterfelt: Nej, jag tror inte att det blev förrän vi fick LIBERTAS, det som vi döpte till GOTLIB sen, det engelska systemet. Vi började långt innan att skriva en kravspecifikation vad vi önskade av systemet. Då var det lite annorlunda, för då hade tiderna ändrats och då hade vi mycket personal med från olika grupper som var med och vi hade väl sett de nackdelar som man upplevde och, ja, ville göra nånting åt. Så vi skrev en kravspecifikation och där var det många som tyckte saker och ting. Men vi höll på länge och skriva den här kravspecifikationen och sedan så tog det ganska rundlig tid också. Ja, så fick vi in offerter från ett antal leverantörer då.

Sofia Lindgren: Det var inte BTJ som skötte …

Gunnel Atterfelt: Nej, BTJ hade inte system on-line. Och de hade inte utvecklat något, de höll på BUMS:et och hade kommit igång väldigt, väldigt sent, alltså med ett mera on-line system. Man kan säga att de kom inte igång med det. Det kan man möjligen säga att det var synd att BTJ var så långsamma. De var väl runt och tittade i världen vad det fanns för nånting, jag vet att de var och tittade på ett norskt system som de sedan, tror jag, använde sig av för att göra ett on-line system i stället så att säga. De hade inte kommit …

Sofia Lindgren: Med on-line system, då menar du …?

Gunnel Atterfelt: Ja, med ett on-line system när vi ser allting på skärmar, det kommer upp medsamma. Det kommer upp vad låntagaren heter och vad de har för böcker hemma, rubbet. Alltså nånting som vi har idag, i stort sett.

Sofia Lindgren: Då är det ganska långt in på …?

Gunnel Atterfelt: Ja, vi hittade ett tillsammans med … Chalmers var nämligen igång och skaffa sig ett sånt system ungefär samtidigt som vi. Och de hade fastnat för ett engelskt system som hette LIBERTAS. Vi fastnade så småningom för det också, efter att vi alltså fick in en offert ifrån dem och jag tror det var en fem eller sex stycken andra som hade svarat på vår kravspecifikation. Där var BTJ en utav dem, men vi var inte belåtna, eller vi hade då väldigt mycket personal som fick titta på systemen. Vi sa att vi begärde och få testa de här, varje system. Så de fick sätta upp sina datorer här och visa hur det kunde tänkas fungera. Och där var alltså många som var och tittade inne och tyckte olika saker och …

Sofia Lindgren: Bibliotekarier alltså?

Gunnel Atterfelt: Nej, inte bara bibliotekarier, kanslister naturligtvis, för mycket utav de här förbättringarna som man tycker man gör, det, ja om man nu ska säga drabbade, eller kom till godo för kanslisterna då.

Sofia Lindgren: Assistenter.

Gunnel Atterfelt: Ja, visst. Men det systemet kom, vi startade alltså det. Det var när Anna Petrén kom hit, året efter. Hon säger att det började -91, så det var nog så.

Sofia Lindgren: Mm, okej.

Gunnel Atterfelt: Då fick vi det systemet. Och det var det systemet vi hade när jag slutade sen -94. Nu har vi ett helt annat igen, så jag menar det här rör jämt på sig, så det …

Sofia Lindgren: Men när blev det möjligt för er att börja arbeta med terminaler på det sättet så att säga, att ni kunde få upp …?

Gunnel Atterfelt: Ja, men det var i samband med detta, LIBERTAS. Dessförinnan så var det här gamla, vi såg ingenting annat än nummer. Vi såg ingenting annat än nummer på båda BTJ:s system. De första vi fick att registrerar lån och så på, det var en burk som stod under disken. Och till den var kopplat två stationer, en för utlåningssidan och en på återlämningssidan. Och de här ljuspennorna som man använde och drog över etiketterna som registreras. Jag har för mig, man först registrerade lånekortet, och efter det, när man lånade ut de böcker som lånades. Och på återlämningen. Vi hade nånting som vi kallade för funktionskort, alltså, som betydde utlåning eller återlämning, eller en hel radda olika kort för förvärv. Att det vara många kort när vi fick en bok, det var ju att de skulle registreras på olika avdelningar. De skulle registreras på barnavdelningen eller vuxenavdelningen. Sedan skulle de också registreras var de var placerade så att säga, om det var en vanlig bok eller om det var en foliant eller vad det var. Om det var en skönlitteratur eller om det var facklitteratur. Så det var alltså en hel, vi hade en liten pärm full med olika funktionskort som man skulle läsa innan man drog böckerna då.

Sofia Lindgren: Jaha?

Gunnel Atterfelt: Ja, och det tyckte man att det var lite … Ja, man vänjde sig fort, så det gick ju bra att göra så. Men det är klart att man kunde se att det fanns förbättringar att göra på det sättet. Så nästa, nej vänta, jag ska kanske säga att numrena som registrerades, det var alltså bara nummer som registrerades, ingenting annat än nummer. De numrena fastnade på, du vet såna här vanliga små musikkassetter man hade förut? Såna små. De hade vi, och de skickades varje dag ner till BTJ och las in i deras dator. Hur de nu fixade det. Men i den apparaten så fanns det också ett minne för nummer, så om vi ville reservera en bok så drog man ett kort som betydde reservation, alltså funktionskort reservation. Och sedan så slog man in numret som man ville reservera, och så bevakade maskinen sen när boken kom tillbaka, så man slapp och skriva …

Sofia Lindgren: Den gav ut ett meddelande då när den …

Gunnel Atterfelt: Nej inget. Ja den sa: ”Pip” [skratt]. Ja, det var inte mer, ser du! Och då visste man, den här boken, ja det var en signal utav nåt slag vi fick. Men den skrev ingenting, den gjorde ingenting. Det var en signal som kom, ”denna boken är reserverad.” Men då hade vi de här korten, som låntagaren själv hade skrivit, att de önskade. För det får låntagarna göra hos oss, de skriver vilken bok de önskar reservera och namn och adress. Så skickar vi bara kortet när boken kommer in. Men de korten förvarades i, ja, en låda. Och då plockade de fram den reservationen för det sa ”pip”. ”Jaha, där är den.” Men det fungerade på det sättet. Men vi fick alltså hjälp både med att fånga reserverade böcker, så vi behövde inte stå och kolla emot, det vi gjorde förut. Skrivna listor, kan man väl säga, med reserverade böcker. Det momentet föll också bort.

Sofia Lindgren: Minns du vad det var för maskiner, vad det var för märken på de här som ni jobbade med?

Gunnel Atterfelt: Nej, det minns inte jag. Ingen aning. Det, det får du fråga BTJ om, jag tror att det var nåt de hade kokat ihop själva [skratt]. Ja, jag vet inte, tillsammans med leverantör. Vi hade en leverantör, vi fick alltså lite bättre maskiner. Var det några år senare? Utav en firma som hette VAC, som jag tror inte heller finns längre. Den var lite mer avancerad än vad den första var, och den, den var bättre så tillvida att vi då hade kopplat alla terminaler i hela stan till huvudbiblioteket där vi hade en stor dator stående, där det var flera stora skåp som vi hade. Men i stället för att skicka in de här små etikett… vad heter det?

Sofia Lindgren: Kassetterna?

Gunnel Atterfelt: Kassetterna. Så skickade vi varje dag ett jätteband.

Sofia Lindgren: Så att alla beställningar eller vad man ska säga, eller alla registreringar samlades på stads…

Gunnel Atterfelt: Alla bibliotek, alla stans biblioteks registreringar samlades på detta band. Men fördelen med det var också att varje dag tog vi back-uper på det där bandet. Så om det skulle förolyckas på något sätt under transporten, ja, så hade vi en back-up på bandet. För de här små rackarns kassetterna fanns ju ingen back-up. Så att det var mycket osäkrare kan man säga. Men fördelen i övrigt den var inte så … Det var en större apparat och bättre siffror och slå på, andra såna där saker …

Sofia Lindgren: När började ni kunna se, jag tänker på det här när man kopplar samman bibliotek också, alltså inte bara i Göteborgsområdet utan när man fixar en sån här telekoppling så att man kan se de andra bibliotekens bestånd? Så att man kan se att; ”jo, men den här finns nog där och där”?

Gunnel Atterfelt: Jo men det kom ju, och du menar biblioteken i Göteborg, de kom med LIBERTAS och …

Sofia Lindgren: Det var med LIBERTAS? Okej.

Gunnel Atterfelt: Ja. Och det kan man säga var då -90, -91 som det hände.

Sofia Lindgren: För att jag läste att man på slutet av 70-talet skulle börja med såna där teleuppkopplingar så att man skulle kunna kolla på ett annat sätt med de andra biblioteken. Alltså, det fanns en diskussion om att man skulle kunna genomföra det.

Gunnel Atterfelt: Ja. Jo men diskuterades gjorde det mycket men vi kunde inte förrän då, göra det. Och då var det Göteborgsbiblioteken som vi såg. Än så länge var det faktiskt ganska dyrt, det här med att gå ut till främmande databaser och titta i. Men vi fick via BTJ, de hade det här med Artikelsök och sådana saker, vilket också underlättade jobbet mycket. Men det kom ju lite senare och det kom fullt med olika databaser. Men alla kostade ju pengar …

Sofia Lindgren: Minns du när man började använda databaser på det sättet?

Gunnel Atterfelt: Ja, men det var med LIBERTAS så småningom så kunde, kunde vi göra det. För då fick vi också andra typer av terminaler alltså, så att vi kunde koppla upp oss på ett annat sätt.

Sofia Lindgren: Så att det är först med LIBERTAS också som det kanske kom. Ni började använda mer PC:s på det sättet också, eller kommer det in tidigare på biblioteken?

Gunnel Atterfelt: Enstaka, nej. Vi hade terminaler och PC, de kom inte förrän … ja, det var senare, vi hade bara enstaka PC alltså. De hörde inte riktigt till systemet heller. Till Göteborgssystemet, utan vi hade det som vi kallade för terminaler som var anslutna till den här större datorn då som vi hade stående här uppe. På huvudbiblioteket. Men vi hade inte PC.

Sofia Lindgren: Nej. Jag tänkte bara ifall det började komma in i …

Gunnel Atterfelt: Vi hade enstaka, men de kom senare. Bibliotekarierna ville heller inte ha några här, fast de ångrade sig rätt fort så att säga när de såg fördelarna. Jag tror att vi inte hade mer än fyra, fem såna PC som man kunde koppla sig till yttre databaser, om jag får uttrycka mig så överhuvudtaget, va. Titta runt i.

Sofia Lindgren: Ja. Men hur, hur förändrades då de här terminalerna över tid, eller vad man ska säga. Utformandet utav dem?

Gunnel Atterfelt: Ja, de terminalerna de skötte BTJ tillsammans med den där firman VAC. Hur de terminalerna ändrades. För de hade väl sina diskussioner. Vi var inte inblandade i hur terminalerna skulle se ut, annat än att vi talade om vad vi inte tyckte var bra, och så rättade de väl till det, vad de kunde. Så vi hade de här första apparaterna som jag pratade om, med de här små kassetterna.

Sofia Lindgren: Mm. De som pep, också.

Gunnel Atterfelt: Ja, som pep. Det gjorde även VAC-terminalerna, pep, så att säga. Jag vet inte vad jag ska säga. Det kom ju successiva förbättringar hela tiden, kan man säga, det gjorde det. Men jag kan inte säga exakt vilket, jag kommer inte ihåg vilket år vi fick VAC-terminalerna, för de var som sagt mycket bättre. Det gjorde systemet säkrare, men det innebar också att det gick åt lite mera personal som skulle utbildas att sköta datorn som tog emot transaktionerna här. För att vi var tvungna och köra de där back-uperna. Så vi hade särskilda utbildningar som vi fick göra om ett par gånger, för somliga inte riktigt hade förstått. Vi körde om utbildningarna, för jag menar detta biblioteket stängde inte förrän klockan tio på kvällen. Vi hade i stort sett öppettider mellan åtta och tio. Det har ju dragits ner hela tiden men på den tiden hade vi så långa öppettider. Det var också Sigurd Möhlenbrocks förtjänst, kan man säga, att vi hade så långa. Men det innebar också att vi kunde inte ha samma personer som startade på morgonen och stängde. Vi fick ha olika människor helt enkelt. För de skulle självklart startas på morgonen, och så skulle de stängas och back-upas på kvällen. Så vi hade ja, en radda, jag kommer inte ihåg. Fyra, fem, kanske sex personer som skötte om det där, för att det skulle fungera. Jag upplever det som att det var säkerheten framför allt som blev bättre på det viset.

Sofia Lindgren: Att informationen sparades på ett mer tillförlitligt …

Gunnel Atterfelt: Ja, jag tyckte det. Alla biblioteken höll på och skickade de här små kassetterna. Jag tror aldrig det hände några större olyckor, men man kunde ju inte veta. På nåt sätt måste man ju tänka på säkerheten. Stan [kommunen] hade en dataavdelning på den tiden, och jag samlades ibland med alla övriga förvaltningar som höll på med datorer. Hamnen satte till exempel igång. Ja, det var massor utav ställen som satte igång, och det fanns en grupp då som skulle titta på säkerheten, så jag var och hörde på gud vet hur mycket föredrag om hur man ska ordna säkerheten. Så att visst, vi försökte i alla fall [skratt].

Sofia Lindgren: Apropå det här med säkerhet, så nåt som ligger nära, eller vad man ska säga, en annan aspekt av det, det är väl integritetsfrågan. Vad ska man säga, att låntagare registreras och man kunde se vad de låna för böcker och sånt. Och jag har pratat med lite andra bibliotekarier och folk som har varit involverade i det här systemet under 70-talet och så, och de har beskrivit debatten lite grann eller atmosfären kring det här. Vad minns du av integritetsfrågan i bibliotekssammanhang, och om datoriseringen? Är det något specifikt du drar dig till minnes?

Gunnel Atterfelt: Ja, visst. Vi fick diskutera det väldigt mycket, och det var väl inte förrän det hade gått flera år innan, vad ska jag säga, när icke-biblioteksfolk började intressera sig för bibliotekens kataloger. Förr så brydde de sig inte så mycket, helt enkelt. Och vi lämnade aldrig ut nånting. Men så kom de plötsligt på det här med att det kunde lämnas ut och journalister var några som var väldigt intresserade av att få reda på vad nämnden läste för nånting. Och då kom den här Datalagen om vad folk har rätt att titta på, så vi fick ordna ett särskilt program så att de kunde få lov att se på det där.

Sofia Lindgren: Ni tillgängliggjorde alltså de …

Gunnel Atterfelt: Ja, för vi tittade aldrig själva. Biblioteket har aldrig nåt som helst intresse av vad den enskilde läste. Har aldrig haft något annat intresse än att få tillbaka sina böcker och då måste man titta. Annars tittar vi aldrig nånsin på det, så har det varit. Fast det var nån som sa att förr så stod ju alla namn på låntagarna direkt i böckerna. Om folk var nyfikna så kunde de gå och kika i böckerna tidigare, för då stod det skrivet i böckerna vilka som hade lånat den innan. Men jag menar, en sån här samlad bild har det aldrig gått att få. Och det gjorde det inte nu heller, för att när nånting väl var återlämnat så fanns inte längre någon koppling emellan låntagaren och boken. Men man skulle alltså kunna se vad en person hade hemma just nu. Och det ansågs då vara offentligt så att vem som helst skulle kunna begära och få reda på det. Vi hade våra diskussioner, men jag sa att det blev nog så att de tröttnade, de ville ha reda på vad någon har hemma, så jag tror jag tog ut några utdrag, men jag talade samtidigt om för nämnden. Det tog lite tid också faktiskt att göra det där. Nu kommer jag ihåg att det var faktiskt så att då hade vi ännu inte fått GOTLIB. Vi kunde inte själva se det, utan det var fortfarande på BTJ:s tid, när vi inte kunde se den kopplingen direkt.

Sofia Lindgren: Ni kunde bara beställa en förfrågan, så att säga?

Gunnel Atterfelt: Jag kunde beställa och få ett utdrag på den personen, och var tvungen att göra det. Vad har den och den personen hemma just nu? Det kunde jag, och det var jag tvungen att göra, och vi fick alltså ordna eller begära att BTJ ordnade ett program så att jag kunde skriva ut, på begäran. Och sen …

Sofia Lindgren: Får jag bara bryta in där och fråga: Det var alltså så att ni kunde aldrig fråga systemet själva liksom, efter såna specifikationer och koppla till en skrivare på nåt vis?

Gunnel Atterfelt: Nej. Nej, det kunde vi inte då. Det kom inte förrän med LIBERTAS.

Sofia Lindgren: Det är så sent, alltså?

Gunnel Atterfelt: Utan vi fick skriva ner till BTJ. Det var också en sån där sak som de mindre biblioteken inte hade råkat ut för, så det var alltid vi som åkte på det först om jag får säga så. Och jag fick alltså diskutera med BTJ och det var datalagar hit och man reste hit. Jag var tvungen att ta ut det alltså. Men så kom då journalister, och jag beställde utdraget men talade samtidigt om [för berörda] och sa vad jag gjorde. ”Ja du kan beställa utdraget, men jag talar om för dem att ni har beställt.” Det var ju inte förbjudet.

Sofia Lindgren: Nej.

Gunnel Atterfelt: Men faktum var att de struntade i det. ”De kan väl få se vad jag har hemma, det spelar inte mig nån roll.” Folk kan reagera olika. Men de reagerade inte. Och sen när journalisterna hade sett det, så tyckte de väl att det var tråkigt, det var inte riktigt vad de hade tänkt sig. Men vi hade en annan affär, och det var med ett sånt här bolag som skickar ut reklam till höger och vänster. De tror jag hade räknat ut att de skulle kunna använda bibliotekets register för och skicka riktad reklam, om de fick reda på vad folk läste. Förstår du?

Sofia Lindgren: Jaha, redan då alltså? Att man gör en slags profil …

Gunnel Atterfelt: Ja. Och jag sa att vi har inga såna program, så att vi kan plocka ut något sånt till dem. Det existerar inte. Utan då skulle vi skriva ett särskilt program för att tillfredsställa denna reklambyrå. Och jag frågade, vi hade långa diskussioner, de begärde faktiskt att de skulle få ut vårt låntagarregister på nåt visst sätt.

Sofia Lindgren: Minns du när det här var, ungefär?

Gunnel Atterfelt: Jag gör inte riktigt det, men det var innan LIBERTAS tid.

Sofia Lindgren: Så det är ändå 80-tal, troligtvis?

Gunnel Atterfelt: Ja, det måste det nästan vara. Ja, det var under 80-talet då nån gång. Kan man väl säga.

Sofia Lindgren: De hade tänkt att ni skulle sammanställa genrer då, eller liksom …?

Gunnel Atterfelt: Ja, jag minns inte riktigt hur de tänkte, men jag tror att de begärde nån enklare variant till sist. Men jag hade ju väldiga diskussioner, jag kunde inte avgöra det själv, det var för krångligt alltså. Så att vi pratade med stans jurister om detta. Jag minns inte riktigt hur diskussionerna gick, men de [juristerna] sa att: ”Ja, det är möjligt att ni ska ha skyldighet att ta fram det, men inte utan att de betalar kostnaden för uttaget i så fall.” Och det fanns inget program skrivet, och jag tror att vi sedan sa att ”ni får betala”, och jag minns inte vad, men vi hade nog varit tvungna att försöka på nåt sätt, skicka ut nån typ utav lista. Men jag tror att de insåg att det hade blivit dyrt. Vi hade ingen anledning

att på nåt sätt subventionera, vi hade inget som helst intresse att ge dem det. Dels så hängde det ihop med hur stort registret var också, och hur dyrt det skulle bli.

Sofia Lindgren: Men skulle det ha vart en skyldighet för er alltså, i form av att ni är en offentlig inrättning då?

Gunnel Atterfelt: Ja, på nåt sätt. Det är offentligt, säger de. Men vi har inte detta själva. Jag tycker det var mycket märkligt. Men, det slutade med att de inte begärde det. Och de fick inget. De fick aldrig nånting ifrån Göteborg den vägen.

Sofia Lindgren: Nej.

Gunnel Atterfelt: Men jag hörde, det kan ha varit Kungsbacka, ja, jag vet inte riktigt. Någon tror jag lämnade ut sitt [register], men de hade mycket, mycket mindre register, så det kanske var lite billigare. Så jag tror inte de hade nån glädje utav det. Men det vågar jag inte säga riktigt. Jag vet bara att vi lämnade inte ut nånting. Men det fanns en annan fråga som var jobbig, som möjligen hänger ihop med låntagarregistret. Det var de fåtal människor som har rätt till skyddad adress, hur vi skulle göra med dem. Det var mycket diskussioner om det, hur i all fridens namn man bär sig åt och fixa det. Vi åstadkom till slut någon variant, jag minns inte riktigt men jag tror att vi tänkte att ”vi kommer inte att kunna kräva dem, men strunt samma”, så att säga. Vi fick höra så mycket om hur listiga såna personer kunde vara, om någon ville ha tag i en person med skyddad adress. För det var ofta kvinnor som var utsatta, och de kunde ju alltså begå alla möjliga knepvägar för att få reda på den nya adressen och vad hustrun och barnen befann sig.

Sofia Lindgren: Men kunde ni i ert register alltså se att personen hade skyddad …

Gunnel Atterfelt: Ja … jag minns inte riktigt hur vi gjorde. Eventuellt så, ja det skulle vi kunna, alltså. Vi hade nånting annant också som vi … jag minns inte vad lösningen blev riktigt. Ett tag så diskuterade vi i alla fall att bara ge dem lånekort på nåt sätt utan möjlighet för oss heller och kräva dem. Men att vi visste att det var en person med skyddad adress. Jag minns inte riktigt hur vi gjorde det, jag är ledsen. Men jag minns att vi hade väldigt mycket besvär, för jag menar det var angeläget att skydda dem, så vi var också intresserade av att det skulle fungera.

Sofia Lindgren: Jag tänkte fråga lite om vilka fler du minns som arbetade i det här BUMS-arbetet bara så där, som var centrala? Till exempel personer på BTJ och personer här, i Göteborg.

Gunnel Atterfelt: Ja, vi hade våra två katalogisatörer, Agneta Wahlton och Astrid Broberg, de var naturligtvis involverade, men det var i och för sig på ett senare stadium, när de ville ha möjlighet att själva katalogisera ner till BTJ och annat sådant.

Sofia Lindgren: De ville alltså ta över katalogiseringsbiten eller påverka posterna som de såg ut, som de fick?

Gunnel Atterfelt: Ja, det var nog bägge delarna, tror jag. Men det var framför allt att lägga in sådant material som inte fanns hos BTJ, för att det är klart att BTJ la in det åt oss, i fall det var så. Men det tog mycket längre tid. Om vi ville ha ut boken fort, så gick det mycket fortare om de själva fick katalogisera nere i BTJ. Men vi fick inte röra deras databas från början. ”Icke att ni fifflar med den!”

Sofia Lindgren: Men senare så …

Gunnel Atterfelt: Ja, senare, långt senare blev det så. Jag tror inte de hade gjort det i många år när jag slutade, och jag slutade -94.

Sofia Lindgren: Så det tog väldigt lång tid innan man fick vara med och påverka?

Gunnel Atterfelt: Ja, på slutet, ja. Det tog sin tid.

Sofia Lindgren: Är det några andra så här som du minns som … eller vi kan stanna kvar där, förresten, jag backar lite, vid katalogiseringsfrågan. För att i och med att de inte får vara med och påverka på det sättet, i databasen och så, hur gick stämningen kanske bland katalogkunnigt folk? Eller de som var ansvariga för de bitarna, i och med den här datoriseringen.

Gunnel Atterfelt: Ja, vi följde med intresse, skulle jag vilja säga, den här diskussionen som var emellan BUMS och LIBRIS. Jag är inte katalogisatör, jag förstod inte riktigt vad det var som var så jobbigt egentligen, det förstod inte jag riktigt. Men, de kunde inte komma överens. Men vi använde oss utav LIBRIS, vi var inne och tittade där och så vidare. Det vet jag att katalogisatörerna gjorde. Det var väl inte på det sättet som det var jobbigt. Nej, jag förstår alltså varför det inte kunde fungera.

Sofia Lindgren: Nej.

Gunnel Atterfelt: Det gör jag inte. Vad det fanns i själva tekniken då, mellan LIBRIS och BUMS så att det inte fungerade. Jag, jag vill inte säga nånting om det. Men LIBRIS hade en nackdel ur folkbibliotekens synpunkt då, och det var att de hade ingen AV [Audio och video] och så vidare. Vi hade talböcker och sånt, och det existerade inte där nere. I LIBRIS. Jag undrar också om de hade nån annan typ av katalogisering när det gällde flerbandsverk, jag menar vi lånar inte ut ett verk på arton böcker, ja, det gör väl kanske de, nej, inte de heller, men jag tror de katalogiserar det så.

Sofia Lindgren: Ja. Det har väl vart lite olika katalogiseringsprinciper mellan de två.

Gunnel Atterfelt: Men vi vill ha … Ja, jag tror att det var nånting där också, som…

Sofia Lindgren: Men jag tänkte mer på i början där, med hur katalogisatörerna upplevde att det här med att BTJ skötte, att man skickade ner korten till Lund, och de la in det här på mikrofilmer och allt, och sen så kom streckkoderna. För det verkar ju som att det blev en del problem med posterna, hur de var utformade, som jag hörde Gunilla Carlén vid Södertälje bibliotek berättade om …

Gunnel Atterfelt: Gunilla Carlén?

Sofia Lindgren: Ja, att det inte, det blev liksom inte samstämmigt emellanåt, och …

Gunnel Atterfelt: Du, det vet inte jag nånting om.

Sofia Lindgren: Nej, okej. Jag tänkte ifall det var några diskussioner som pågick här.

Gunnel Atterfelt: Nej, inte med mig. I så fall kan det ha varit emellan katalogisatörerna men inte så inte. Det som jag möjligen tyckte var jobbigt, det var hur långt man skulle gå med och sätta signum på böckerna. För på de små biblioteken hade inte alls samma uppdelning på hyllorna som vi har. Eftersom vi har så mycket större bokbestånd så behöver vi ha det lite mer finfördelat på hyllorna, och vill alltså ha längre hyllsignaturer. Och de ville: ”Nej, vi vill inte ha en massa bokstäver i onödan”, tyckte de, stående vet du.

Sofia Lindgren: Nej.

Gunnel Atterfelt: Nej. Och jag tänkte: ”Men ni behöver ju bara stryka de sista, medan vi är helt beroende av att få dem.” Ja, där var det alltså en del diskussioner. Men det ordnade sig till slut.

Sofia Lindgren: Okej. Kan du berätta nåt annat om själva stämningen så där i kåren, så att säga, med datoriseringen? Du nämnde förut att det var folk som var skeptiska i början och så.

Gunnel Atterfelt: Ja, jo.

Sofia Lindgren: Men hur skulle du säga att utvecklingen har sett ut över tid, med alla nya datoriseringsmoment? Om man ska ta databaserna till exempel, som finns, de utomstående.

Gunnel Atterfelt: De vill inte vara av med datorerna, för nåt, tror jag. För man har alldeles för stor hjälp utav dem. Och visst, jag minns i början då jag skulle sätta ut de här stackars PC:na som vi hade, ”Vi har bara fem och ni kan väl prova”, sa jag till dem. ”Nej”, var det några som sa, ”vi vill inte ha så mycket grejor på vår avdelning”, jag minns inte riktigt vad de sa, men de ville inte. Men sen så var det några som trots allt sa ja. Och sen så kom de här första och sa; ”varför har inte vi fått nån?”. Ja, det har vart lite granna så. Man vill inte titta, och sen så gjorde man väl det så småningom eller hörde att de som tittade hade tyckt att det var si och så, va. Så ändrade sig stämningen. Det har det nog gjort hela tiden på det sättet. Det har det nog gjort bland kanslisterna också. Tror jag, att det har gjort. Men ute på Torslanda var det aldrig några problems, ja vi undrade ibland om det hade tagit av … Det var inga stora problem så. Och som sagt, kassetterna kom inte bort.

Sofia Lindgren: Nej.

Gunnel Atterfelt: Fastän jag trodde de skulle göra det. Och jag tycker både allmänheten och bibliotekspersonalen … böckerna kom mycket snabbare upp på hyllorna. Det är inte dumt! Jag vet på huvudbiblioteket, innan vi hade BUMS, så fick de ibland efter sommaren och annat när det kom in mycket böcker, lagra upp böckerna. De stod i hela rummet. Hela rum var fulla med böcker som inte hade hunnit kollats mot reservationerna. Innan de inte kom ner på hyllorna fanns de inte att låna, det var ju inget käckt!

Sofia Lindgren: Nej. Så du skulle säga att användarna var …

Gunnel Atterfelt: Jo, jag tror det, att de måste ha märkt att det fanns fler böcker att välja mellan. För de kom snabbare upp på hyllan. Ja. Jag får väl gå ner och titta på återlämningsmaskinen. Se hur den fungerar! [skratt]

Sofia Lindgren: Ja, just det, se hur den fungerar. Och sen tänkte jag fråga om en sån här liten utblick, att vi pratade ju innan. Du berättade att du inte hade hört talas om datorisering av bibliotek förrän du kom till det här arbetet, i princip.

Gunnel Atterfelt: Nej. Nej, i princip inte.

Sofia Lindgren: Men jag tänkte i fall du skulle kunna göra en internationell utblick, var du med på nån av de här studieresorna som BTJ anordnade, bland annat till England, för att titta på systemen och så?

Gunnel Atterfelt: Ja, det var jag, ja.

Sofia Lindgren: Hur upplevde du det, och Sverige i förhållande till de systemen?

Gunnel Atterfelt: Jag minns ett bibliotek i, från England så att säga, som förvånade mig, men det var väl kanske inte så mycket datorerna, utan det var att jag tyckte de hade mycket sämre service till allmänheten. De sorterade aldrig några böcker nånting, de slängde upp all skönlitteratur på hyllorna, osorterade så att de hade inte nån chans om nån kom in och frågade efter en bok så kunde ingen hitta den. Så det var bara blandat skönlitteratur på hylla efter hylla efter hylla. Inte alfabetiskt, ingenting, de bara stod där. Och sånt begriper inte jag.

Sofia Lindgren: Nej.

Gunnel Atterfelt: De kan väl gå och välja och peta och lyfta ut den ena efter den andra men själv har jag aldrig valt böcker på det sättet. Nån typ utav ”antingen så vill jag läsa en deckare, eller också så vill jag läsa …” jag menar att jag väljer så. Eller också så vill jag ha tag i en författare, då kan jag inte gå och titta på hyllkilometrar där, för att titta var just den är, det är omöjligt.

Sofia Lindgren: Men hörde du talas om några andra bibliotek och deras datorisering, till exempel, när du väl började arbeta med det här?

Gunnel Atterfelt: Det var när jag började arbeta, nej detta var efter. Vi hade börjat när den här studieresan till England var. Då var vi liksom bara med för att se lite granna hur andra gjorde. Och sen i samband med att vi ville ha ett on-linesystem, ett direktverkande där man ser. Då var vi på en studieresa till Holland, med BTJ. Där såg vi också på några bibliotek som hade det. Då letade fortfarande även BTJ efter ett system som de skulle kunna applicera, eller, ja introducera här i Sverige.

Sofia Lindgren: Vilka fick följa med på resan? Fick du följa med i egenskap av att du hade följt datoriseringen från scratch?

Gunnel Atterfelt: Ja, ja det fick jag. Ja, det var de biblioteken, alla var inbjudna, om alla kom vet jag inte, men det var de biblioteken som hade gamla BUMS då, som eventuellt ville byta till nåt nytt. De var inbjudna. Och eventuellt några som var på gång, jag vet inte. Det var en hel buss full, som åkte ner till England.

Sofia Lindgren: Till Holland?

Gunnel Atterfelt: Ja förlåt till Holland.

Sofia Lindgren: Ja, okej.

Gunnel Atterfelt: Men sen så när vi bestämde oss efteråt, så var det också besök, när vi åkte till LIBERTAS, till SLS i England och tittade på systemet där. Innan det så var vi där och tittade också. Då var vi inte så många, det var en par tre stycken bara, som åkte. Då var det den stadsbibliotekarien och jag i stort sett, som åkte och tittade på systemet. Eller träffade de som skulle hjälpa oss med systemet. Jag tror vi hade bestämt oss för det då. Men de ville visa upp sitt kontor och sina … och vi skulle träffa den personal som skulle jobba med oss och så vidare. Det var Inger Eide-Jensen och jag.

Sofia Lindgren: Ja. Men, men just i det fallet, där tog ni då inspiration eller vad man ska säga från utlandet, i ett system som var utformat där?

Gunnel Atterfelt: Ja, det var det. Men det var också mycket för att Chalmers hade bestämt sig för samma. Sen fanns det ett annat, men där var det Göteborgs universitetsbibliotek, men vi som valde ett annat system, jag kommer inte ihåg vad det hette. De hade ett annat system och vi tyckte det var sämre för vår räkning i alla fall. Så vi gick på Chalmers system, och så tyckte vi att det var bra att det i stan fanns någon mer som hade samma.

Sofia Lindgren: Ja?

Gunnel Atterfelt: För då var det ingen annan än vi som hade det här engelska systemet.

Sofia Lindgren: Ja, jag tror jag har ställt de frågor och kommit in på de områden som jag tänkt. Men är det nåt område som du tänker att vi kanske har missat lite grann, nån aspekt av det här som du skulle vilja komma in på?

Gunnel Atterfelt: Nej, vi har pratat om reservationer och vi har pratat om katalogen, hur den utvecklade sig. Nej, jag tror att du har berört det väsentliga. Senare tid, det har mera med 90-talet att göra. I slutet på 80-talet och det har vi lite granna berört om att vi ville ha det här on-linesystemet, ja jag kallar det för det. Du kanske har ett vackrare namn för det, men det.

Sofia Lindgren: Nej, nej.

Gunnel Atterfelt: Jag vet inte.

Sofia Lindgren: Det har jag inte [skratt].

Gunnel Atterfelt: Ja, det är bra.

Sofia Lindgren: Det var mer bara att jag inte visste vad du la i begreppet on-line, men då förstår jag nu vad du menar. Men om det inte är nåt mer så tackar jag för intervjun.

Gunnel Atterfelt: Ja, tack ska du ha.

Skriftligt addendum av Gunnel Atterfelt den 12 november 2008.

Katalogen och reservationerna

När Torslanda bibliotek startade hade BTJ ingen datoriserad katalog över media. BTJ började med att lägga in alla nyutgivna titlar. BTJ:s inköpslistor förseddes med BUMS-nummer. BTJ levereade merparten av Torslandas böcker med etiketter iklistrade. Vi registrerade bokbeståndet med hjälp av funktionskort som angav placeringen på biblioteket (barn, vuxen, fack, skön m.fl.)

När det beslutats att vi skulle gå över till BUMS på alla biblioteken (HB [Huvudbiblioteket] och filialer), slutade vi att producera katalogkort och alla bibliotek fick nyförvärvskatalogen, en alfabetisk och en systematisk på mikrofilm. För varje titel (BUMS-nummer) angavs bibliotek och hyllplacering. Nyförvärvskatalogen byttes ofta.

För att reservationerna skulle fungera väl ville vi inte ha mer än ett nummer per titel på skönlitteraturen Vi hade samma nummer på originalutgåvan och på pocketutgåvan. Undantag från detta gjordes för specialutgåvor t.ex. ”Läsa lätt”, ”Stor stil” eller rikt illustrerade utgåvor. När det gällde facklitteratur fick nya upplagor nya nummer.

Utlåning med hjälp av kamera

Utlåningen gick till så att lånekortet fotograferades tillsammans med bokens ficka, där boken signum, författare och titel var tryckt och en numrerad sticka, ett kort som kunde se lite olika ut. När boken kom tillbaka togs stickan ut. Efter en viss tid sorterades stickorna. Maskinell sortering tillämpades på de större biblioteken, övriga sorterade för hand med hjälp av ”strumpstickan”. De nummer som saknades antecknades. Numren fick sedan letas fram på den framkallade filmen och kravkort skrivas ut på vanlig skrivmaskin. Kopiorna på kravkorten användes sedan som restlistor. När krävda böcker kom in fick de strykas för hand på dessa listor. Det var mycket arbete med hela kravproceduren.

När BUMS införts fick vi kravkorten utskrivna via BUMS-systemet liksom även restlistor om böckerna ändå inte kom tillbaka. Restlistorna förnyades varje vecka. Arbetet med att stryka böcker på dem försvann.

Avsikten med att införa BUMS var att förenkla och effektivisera biblioteksarbetet och spara personal. Biblioteken sparade personal genom att kortstoppningen i katalogerna bortföll. Genom att reservationsarbetet förenklades. Vi fick en signal när en reserverad bok återlämnades och vi slapp att jämföra varje återlämnad bok med listan över reserverade böcker. Och genom att arbetet med krav och restlistor förenklades. Tidskrävande arbetsmoment alla tre. Andra fördelar var att man på varje bibliotek kunde se hela biblioteksystemets bokbestånd (inget ringande till Lektrievern), att böckerna kom snabbare upp på hyllorna och att golvytan på biblioteken kunde utnyttjas för t.ex. fler hyllor när kortkatalogerna togs bort.